

MOTYWOWANIE DZIECKA DO PRACY

Motywacja pozwala na przyswojenie wiedzy, ale i sam proces nauczania może się przyczynić do rozbudzenia motywacji do poznawania. I tutaj jest pole do popisu dla nauczyciela. Wiedza na ten temat, a przede wszystkim umiejętność jej wykorzystania w praktyce, to niezbędne i cenne narzędzie w jego rękach. Zignorowanie jej natomiast spowoduje, że spora część wysiłków wychowawcy zakończy się fiaskiem.

Motywowanie przez nauczyciela:

Pierwszym krokiem dydaktycznym jest więc wzbudzanie w dziecku zainteresowania przedmiotem nauki. Znający dzieci i twórczy w planowaniu zajęć nauczyciel może zacząć od tematów już znanych dzieciom i wskazać, jak odnoszą się one do otaczającej je rzeczywistości. Jest to uzasadnione faktem, że zagadnienia mające bezpośrednie zastosowanie w codziennym życiu są nie tylko bardziej intrygujące dla dzieci, ale mają też większą wartość z punktu widzenia efektywniejszego radzenia z różnymi zadaniami i napotykanymi sytuacjami. Nie jest to łatwe, gdyż wykorzystanie tej wiedzy często jest możliwe dopiero w odległej przyszłości lub też w bardzo specyficznych warunkach.

Nic chyba nie zachęca skuteczniej niż sukces i nie deprymuje tak jak klęska. Stawiając dziecku zadanie, należy się więc zastanowić, czy jest ono dostosowane do poziomu jego umiejętności. Ważne, by wymagania znajdowały się w górnej granicy jego możliwości. Zbyt trudne zadania zniechęcą, spowodują być może kolejne poczucie porażki, obniżenie samooceny, zbyt łatwe natomiast – nie przyczynią się do nabycia nowych umiejętności, jedynie pomogą utrwalić już posiadane.

Nagrody i kary to system wzmocnień, jakim dysponuje nauczyciel. Może on zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożądanego zachowania, przez ich skojarzenie z pozytywnymi emocjami, a eliminować niechciane – przez zastosowanie bodźców wywołujących nieprzyjemne odczucia. Kara jednak nie powoduje, że czyn, po którym się pojawia, staje się mniej atrakcyjny, dlatego też istnieje duże prawdopodobieństwo, że przy braku kontroli nastąpi powrót do dawnych zachowań. Żeby skutecznie pozbyć się niechcianego działania, należy zaproponować zachowania alternatywne i wzmocnić je. Widać więc, jak w nauczaniu nagrody i kary wzajemnie się uzupełniają. Należy jednak zaznaczyć, że znacznie skuteczniejsze jest stosowanie nagród, jest natomiast mało prawdopodobne, że stosowanie jedynie kar doprowadzi do oczekiwanego celu.

To, jak silne jest oddziaływanie nagród i kar, może zależeć od wielu czynników. Jednym z nich jest autorytet nauczyciela. Im większym cieszy się on poważaniem, tym mocniejszy jest też wpływ wzmocnień, których udziela. Idealna jest sytuacja, gdy uczniowie postrzegają wychowawcę jako osobę życzliwą i obiektywną, gdyż wówczas jego uwagi nie będą traktowane jako złośliwości i momentalnie odrzucane – aczkolwiek uczniowie mają prawo się z nimi nie zgodzić. Jest również bardzo ważne, żeby zasady dotyczące formy wzmocnień oraz ich rozdzielania były jasne i przede wszystkim akceptowane przez dzieci – tylko wtedy mogą być one przekonane o ich słuszności.

Po wzbudzeniu odpowiedniej motywacji nauczyciel może przystąpić do przekazywania nowej

wiedzy. Jednak to nie jedyna rzecz, nad którą może się koncentrować – równocześnie cały czas musi czuwać nad utrzymywaniem odpowiedniego poziomu motywacji ucznia. Dużym niedopatrzeniem byłoby zaprzepaszczenie tego, co już udało się uzyskać, czyli zaangażowania dziecka. A nietrudno to zrobić. Wystarczy mówić monotonnym głosem, używając przy tym niezrozumiałych słów i fachowego słownictwa; ignorować istnienie pomocy audiowizualnych, schematów, rysunków; ostro krytykować popełniane błędy, przy czym nie przyznawać się do swoich; nie chwalić, ale wprowadzać za to sztywną i stresującą atmosferę; nie reagować na wysyłane sygnały niezrozumienia, zmęczenie; zniechęcać swoją postawą do aktywności; podkreślać wyższość własnej pozycji; okazywać znużenie; faworyzować jednych uczniów, a krytykować innych.

- I. Ażeby osiągnąć to wszystko nauczyciel powinien wg Torrance postępować z dziećmi w następujący sposób:
- ceń myślenie twórcze (dzieci powtarzają to, za co są cenione)
  - zachęcaj do manipulowania przedmiotami najlepiej przy użyciu obu rąk, co pobudza do pracy obie półkule
  - wspieraj innowacyjne myślenie przez dziecko, doceniając jego pomysły, bo to sprzyja jego aktywności i chętnie podejmuje następne zadania
  - ucz się tolerancji wobec twórczych osobowości, zachęcaj do samodzielnej działalności, chwal za aspekt indywidualności
  - strzeż się utartych rozwiązań i schematów
  - twórz i utrwalaj twórczą atmosferę
  - stwarzaj sytuacje wymagające twórczego myślenia
  - zapewnij dzieciom okresy wzmożonej aktywności oraz względnego spokoju (odpoczynek po pracy)
  - utrwalaj zwyczaj pełnej realizacji pomysłów, doprowadzanie ich do końca
  - bądź nauczycielem o otwartym umyśle.

Motywowanie przez rodziców:

Motywacja - to potężny środek zmiany ich zachowania. Rodzice powinni być ostrożni i nie odbierać swej akceptacji, jeżeli dziecko nie zachowuje się według ich oczekiwań. Zdrowe kontakty między rodzicami a dzieckiem polegają na akceptowaniu dziecka z powodu tego, kim jest, a nie tego, co robi. Akceptacja dziecka wzmacnia jego siłę i pragnienie zmiany. Prawdziwa motywacja pochodzi więc z wnętrza dziecka, a nie z zewnętrznej presji rodziców. Rodzice powinni motywować dzieci, chwalić je. Przeciwnieństwo krytycyzmu - pochwała, to jeden z najpotężniejszych czynników motywujących dostępny rodzicom.

Kluczową sprawą w motywowaniu dzieci jest pozwolenie dziecku, aby wybrało to, co chce robić. Rodzice powinni wprowadzać dzieci w różne zajęcia, a następnie dokładnie przyglądać się ich reakcjom i zainteresowaniom i czekać, aż poproszą o możliwość zaangażowania się w coś.

Dzieci mogą osiągać wielkie rzeczy, gdy w nie wierzymy. Nasze zdolności umysłowe są potężne, ale niestety często wmawiamy sobie, że nie osiągniemy rzeczy możliwych do zdobycia. Nie możemy więc wmawiać dzieciom, że nie zrobią czegoś, co mogą osiągnąć. W odpowiednich warunkach i przy właściwej zachęcie mogą osiągać niewiarygodne rzeczy. Bardzo istotne w motywowaniu dzieci jest, byśmy je zaangażowali w przynajmniej jedno działanie, w którym mogą odnieść sukces. Im więcej sukcesów odnoszą w różnych zajęciach, tym bardziej wzrasta ich poczucie własnej wartości, kształtuje się pozytywny obraz siebie. Nawet trochę pozytywnego

myślenia może na długo pomóc motywowaniu.

Okazywanie dzieciom miłości po części polega na pomaganiu im w osiągnięciu ich celów - nie w narzucaniu im naszych celów. Należy więc pomagać dzieciom wybrać własne cele i wyobrażać sobie pozytywne rezultaty osiągnięcia tych celów. Kiedy dzieci mają określone cele, stają się ogromnie umotywowane, by je osiągnąć. Wiedzą bowiem, że będą za to przed kimś odpowiadać. Poczucie odpowiedzialności przed kimś, połączone ze wsparciem, jest potężnym czynnikiem motywującym. Wsparcie rodziców wytwarza w dziecku energię, która popycha je do przodu, nawet jeśli wiele razy łatwiejsze wydaje się poddanie się.

Dzieci mogą się zniechęcić z różnych powodów: doznając krzywdy, nie widząc postępów, mając świadomość, że zawsze jest ktoś od nich lepszy. Każda z tych przyczyn może odebrać dziecku energię. Najłatwiejszym sposobem, dzięki któremu można ją odzyskać, jest położenie ręki na ramieniu dziecka lub dotknięcie jego ręki. Dotykając dziecka, nie tylko dzielimy się z nim czymś, ale dodajemy mu też energii. Stosując każdą metodę motywowania, należy pamiętać, że trwała motywacja musi pochodzić z wnętrza dziecka. Środki takie, jak: przymuszanie, grożenie, przekupstwo działają tylko przez pewien czas. Zadaniem każdego z rodziców jest pomóc dzieciom w ustaleniu celów i taka wiara w dzieci, by dostrzegać ich osiągnięcia.

Literatura:

R. Fisher "Uczymy jak myśleć". WSiP Spółka Akcyjna Warszawa 1999r.

T. Lewowicki "Kształcenie uczniów zdolnych" WSiP Warszawa 1980r.

D. Lewis "Jak wychować zdolne dziecko". PZWL Warszawa 1988r.

W. Łukaszewski "Szanse Rozwoju Osobowości". Książka i Wiedza Warszawa 1984.

W.Kobyliński " ABC organizacji pracy nauczyciela" WsiP 184r.